CHRISTLICHE STIMME • CHRISTIAN VOICE • LA VOIX CHRETIENNE

MÜNCHEN • B 20409

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 71 ЛИСТОПАД • NOVEMBER 2019 • Nr. 21 (3025) ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

СВЯТИЙ ДМИТРІЙ СОЛУНСЬКИЙ

«Прийдіть усі вірні, зійшовшися, похвалімо Христового борця і мужнього світоча Дмитрія!» (Стихира на малій вечірні)

Святий Климент Олександрійський велич і значення мученика описує такими словами: «Мученик дає потрійне свідчення: про себе, що він зі справжньою вірністю вірі стоїть при Богові; проти свого противника, що він надаремно наступає на того, що непохитний у любові; для Господа, що в його науці знаходиться Божа переконлива сила, яку навіть боязнь смерті не може перемогти».

Свята Церква від перших віків християнства високо цінила й цінить заслуги мучеників, їх почитає, їх ставить нам за взірець геройської любови до Бога та визнавання святої віри. Деякі з них, що в особливий спосіб відзначилися своєю ревністю і мужністю у визнаванні святої віри та чудами, що ними їх Господь Бог прославив після смерті, мають у церковному році свої урочисті свята. До них належить святий Дмитрій, якому свята Церква дала титул великомученика й мироточця. Східна Церква святкує його пам'ять 8-го листопада.

Продовження на 4 стор. ▼

Рим, Духовна семінарія св. Йосафата. Ікона св. Дмитрія з іконостасу в каплиці

ПІД ТВІЙ ПОКРОВ ПРИБІГАЄМО…

У неділю, 13 жовтня, українська греко-католицька громада м. Мюнхена відзначила свято Покрову Пресвятої Богородиці та свій храмовий празник. Урочисте святкування розпочалося з архієрейської Божественної Літургії. Її очолив Єпарх греко-католиків Сербії владика Юрій (Джуджар), який прибув на святкування на запрошення Апостольського Екзарха українців-католиків візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії владики Петра (Крика).

Владикам співслужили: декан о. Володимир Війтович, митрофорний протопресвітер Лотар Вальдмюллер, о. Кірілос Матіас Губертус та о. Андрій Радик; прислуговували священнослужителям українські семінаристи Східної колегії м. Айхштетт та вівтарна дружина. Непомітне, але дуже важливе служіння здійснював о. Богдан Підлісецький, приймаючи сповідь парафіян та гостей свята в сповідальниці.

Після євангельського читання господар свята владика Петро привітав вірян та надав слово проповіді поважному гостю із зарубіжжя – владиці Юрію. Проповідник коротко переповів історію з'яви Богородиці, яку бачив св. Андрій Юродивий, і нагадав, що Вона заступається за нас, бо Ісус передав нам її за Матір, і котра була єдиною з людей, обраною Богом для місії спасіння. Владика Юрій зазначив, що всякі незгоди і прикрості, які трапляються в нашому житті, Бог допускає для спасіння наших душ. «І не дивуймось, якщо Він не вислуховує деякі наші прохання, адже Йому видніше, що саме піде на більшу користь для нас», – наголосив єпископ.

Урочисте Богослужіння, як зазвичай, прикрасив своїм співом катедральний хор «Покров». Та окремо хочеться згадати зворушливе спільне визнання Символу віри усіма вірними, яке давало відчуття духовної взаємної близькості, відчуття однієї сім'ї Божої.

Завершивши Літургію, священнослужителі освятили воду та окропили нею вірних, після чого усі могли спожити її та приступити до мирування.

Продовження на 2 стор. ▼

ПІД ТВІЙ ПОКРОВ ПРИБІГАЄМО…

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Після урочистої молитовної частини святкування продовжилося в парафіяльному домі культурно-розважальною програмою з традиційною спільною трапезою. В залі звучали вітальні слова, а дитячий хор української суботньої школи в Мюнхені та катедральний хор радували присутніх піснями. Крім того, перед громадою представився о. Андрій Радик, якого призначили сотрудником на парафії.

Організатори святкування не забули пом'янути і наших воїнів та всіх захисників України, адже 14 жовтня, на свято Покрови Пресвятої Богородиці, припадають два інші, державні свята – День захисника України та День українського козацтва. Свою підтримку всім захисникам України з нагоди Дня захисника України вирішив виразити і хор «Покров», долучившись до т. зв. «Марафону доблесті», який ініціювало інформаційне агентство Міністерства оборони України «АрміяINFORM». Хор записав відеопривітання всім захисникам України та заспівав для них «Многая літа».

Дуже хочеться, аби Матір Божа взяла під своє заступництво всіх захисників нашої Вітчизни і наш народ, як це зробила Вона на початку X століття в столиці Візантії – Царгороді (Константинополі), врятувавши її жителів від нападу арабів. Коли вони взяли в облогу місто, то його жителі, не маючи сили оборонити його, вдень і вночі молилися в храмах, просячи Господа і Пресвяту Богородицю захистити їх від ворогів.

Як оповідається в житії св. Андрія Юродивого (або Константинопольського, помер 936 року), він та його учень Єпіфаній зайшли до Влахернського храму Константинополя, де зберігалися ризи Богородиці, на всеношну. Св. Андрій часто молився в цьому храмі, а тепер особливо щиро й ревно просив Богородицю захистити місто та його жителів. О четвертій годині ночі святий побачив, як у повітрі від царських дверей зі сонмом святих іде Богородиця, у супроводі св. Івана Хрестителя та св. апостола і євангелиста Івана Богослова, котрі підтримували Її. Коли Вона наблизилась до амвона, св. Андрій підійшов до Єпіфанія і сказав: «Чи бачиш Панну і Царицю світу?» – «Бачу, отче мій духовний», – відповів той.

Богородиця приклякла напроти престолу і довго молилася, обливаючись сльозами. Після молитви зняла покривало з голови (омофор) і простерла його над народом. Досить довго спостерігали це видіння святі мужі Андрій і Єпіфаній. Потім, повільно віддаляючись угору, видіння Пресвятої Богородиці, омофору і святих зникло. Їх поява стала явним знаком заступництва Божої Матері. І справді, ворог відступив, і місто з його жителями були врятовані. Новина про появу і захист Божої Матері швидко поширилася, і жителі Константинополя з вдячності і на пам'ять про цю чудесну подію вирішили встановити свято Покрову.

Варто і всім нам брати приклад в святих мужів царгородських Андрія і Єпіфанія та городян, які в своєму фізичному безсиллі перед ворогом вдалися до заступництва Божого, до Обраниці Божої, яка може стати нашою Заступницею не лише для спасіння наших душ, а й в тутешньому житті.

Для «ХГ»
Володимир Мельник,
хорист «Покрову»,
парафіянин

ХГ

ЛЮРД: СЕМІНАР-ФОРУМ СВЯЩЕННИКІВ

Напередодні щорічної прощі українців Західної Європи, священники з Франції, Бельгії, Німеччини, Іспанії, Великобританії, Швейцарії, США та України зібралися у Марійському паломницькому центрі у Люрді для участі у форумі. Цьогорічною темою форуму було сопричастя у різних вимірах: глобальному, міжцерковному, внутрішньо-церковному та локальному.

Першим виступив **владика Теодор Мартинюк**, єпископ-помічник Тернопільський, з доповіддю про блаженного преподобного мученика Климентія Шептицького у контексті сопричастя міжцерковного та внутрішньоцерковного.

У другій частині зустрічі сопричастя розглядалося у глобальному вимірі. **Владика Андрій Рабій**, єпископ-помічник Філадельфійської архиєпархії, зачитав доповідь владики Бориса Ґудзяка, у якій митрополит пояснив глобальне сопричастя на прикладі блаженного Омеляна Ковча, «пароха Майданеку», який загинув в однойменному концентраційному таборі у липні 1944 року.

Врешті, сопричастя було розглянуто на родинному та спільнотному рівні. **Сестра Любомира Надич, СНДМ** виступила з доповіддю про блаженну Йосафату Гордашевську і її приклад служіння у сопричасті з ближніми.

В часі семінару священники також мали можливість почути про діяльність Пасторально-міґраційного відділу (ПМВ) УГКЦ від **владики Йосифа Міляна** та **отця Віталія Храбартина,** а також про душпастирство УГКЦ у США від владики Андрія Рабія, єпископа-помічника Філадельфійської архиєпархії, **отців Стефана Білика** та **Івана Турика**.

Служба комунікації Єпархії
св. Володимира Великого

ХГ

ОТЧЕ, Я МОЛЮСЯ НЕЩИРО…

Часто можна почути від багатьох християн фразу: «Отче, я молюся нещиро». Коли вступаєш у розмову то з'ясовується, що оця нещирість, на їхню думку, це коли вони не відчувають Бога, якогось особливого стану піднесення, духовних емоцій, тощо. Спробуймо все таки з'ясувати у чому тут справа і чи це взагалі можна назвати «нещирістю».

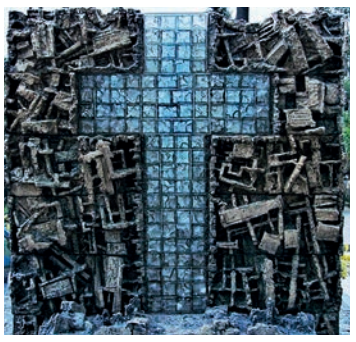

Іван Брезвин, «Двері до Неба», пам'ятник невинно убитим під час Революції Гідності на місці поховання Героя Небесної Сотні Івана Бльока у м. Городок

1) На жаль, людина так влаштована, що звикла сприймати життя здебільшого через призму емоцій. І тут проблема. Молитва асоціюється зі станом і переживаннями, і якщо вони є, то це нібито і є щирість. По суті дуже часто бажання переживати Бога є своєрідним допінгом, на який можна підсісти і узалежнитися. Хоча це немає нічого спільного зі зрілою вірою. Іншими словами, якщо є емоції, то я молюся, якщо ні – не молюся. Насправді, у такому випадку нам не так потрібний сам Бог, як емоції, які ми отримуємо і називаємо висловом «відчувати Бога». Мабуть ми любимо тоді когось іншого – себе, свої відчуття і емоції, набагато більше ніж Бога. А може це просто замаскована форма егоїзму?

2) Відсутність відчуття благодаті може мати три головних причини.

— Перша з них зустрічається найчастіше. Це коли ми мало часу присвячуємо молитві. Це щось на зразок того, як ми поливали б вазони 10-ма грамами води. Очевидно, цього цілком недостатньо для того, щоб вони жили і зростали. Ось так є і з молитвою. Якщо обмежуватися мінімумом, то благодать не торкнеться серця і ми рідко досвідчуватимемо стан духовної радості.

— Трапляється і по-іншому. Ми переживали присутність Божу у молитві, були наповнені духовною втіхою, але вчинили якийсь гріх (осудили, позаздрили, прогнівалися і т.д.), і благодать відступила від серця. Була радість у серці і зникла. Тоді знову потрібно часу, зусиль і праці, щоб благодать повернулася в серце.

— Третя причина набагато делікатніша. Коли людина регулярно молиться, робить це ревно і часто, але по певному часі жаліється, що відчуття притуплюється, людина не переживає таких яскравих емоцій, як раніше. У чому тут справа? Бог хоче вести людину до духовної зрілості і забирає у неї солодкі стани («духовні цукерки»), а ми, як діти, через відсутність досвіду кричимо, «хочу», «дай», не розуміючи, що забираючи у нас солодкий стан Бог бажає, щоб людина зріло шукала саме Його, а не себе в емоційних станах і не застрягла у відчуттях.

Отець Лука Михайлович,
«ДивенСвіт», підготувала
Наталія Павлишин

Думи мої...

МЗС НІМЕЧЧИНИ ПРОТИ ВИЗНАННЯ ГОЛОДОМОРУ ГЕНОЦИДОМ

Німецьке МЗС не рекомендує визнавати Голодомор геноцидом. Але мене дивує не це. Зрештою ми всі вже звикли до того, що німецька зовнішня політика будується по принципу «не дратуй психів, їдь на лапочках».

Вперше я почув від німців фразу про небажання «дратувати Росію і лізти на територію її інтересів» в Бонні від генералів Бундесверу, коли волею випадку мав нагоду презентувати їм на тему «Роль соцмереж та сучасних технологій під час Революції Гідності». Починалась осінь 2014-го. MH17 вже впав, а Росія щойно ввела війська на Донбас. Але позиція кількох посадовців Бундесверу високого рангу, з якими ми пили пиво після лекції, була незмінною: «Що ви хочете, так буває, якщо дратувати цих скажених росіян». За роки проживання в Німеччині, за всі два, я не раз чув подібну позицію і вона мене більше не дивує.

Дивує мене те, що німецький МЗС нині не знайшов в собі сміливості, виступаючи проти ідеї визнання Голодомору, аргументувати свою позицію звичним «не варто дратувати». Натомість він взявся вигадувати на швидкоруч сміховинні аргументи. На кшталт того, що в часи Голодомору не було правового визначення геноциду. Так і хочеться спитати: «А в часи Голокосту воно значить було?». Іншим аргументом є, по суті, цитування радянських методичок на тему того, що «під час Голодомору гинули не тільки українці».

Смішно і сумно дивитись на ці потуги. І не скажеш, що сама необхідність реагувати на тему Голодомору заскочила німецьке МЗС зненацька. Німецькі українці з завидною регулярністю подають до Бундестагу петиції на визнання Голодомору Німеччиною. Щоправда зазвичай вони не збирають широкої підтримки і лишаються непоміченими. А от цього разу все склалось по іншому і наша команда волонтерів змогла зібрати під петицією 74 000 віртуальних та паперових підписи. Навряд чи петиційна комісія Бундестагу чи німецьке МЗС очікувало такого результату, але в них було достатньо часу, щоб оговтатись та підготуватись. І те, що сьогодні аргументація німецького МЗС проти визнання Голодомору є цілковито абсурдною означає для нас дві речі:

Перше – вони не можуть собі дозволити відкрито заявити: «Ми не хочемо дратувати Росію». І це одна з наших дипломатичних перемог.

Друге – вагомих аргументів проти визнання Голодомору цивілізованим суспільством просто не існує. І це та правда, час якої настав.

Олександр Снідалов, з Фейсбуку

ЗРАДА БАЛКАН

Рік тому Македонія, що взяла на себе зобов'язання змінити назву країни заради вступу до ЄС, дуже важко виконала цю вимогу. Правлячій партії та парламенту вдалося, попри референдум і протести, продемонструвати Брюсселю державницьку позицію. Країна отримала нову назву – Північна Македонія.

Й ось… нове обличчя європейської та світової політики, президент Франції Е. Макрон, який до того вже неодноразово засвітився в компліментах Путіну…, заявив, що переговори про вступ Північної Македонії й Албанії до ЄС не на часі та відтерміновуються.

Це величезна історична помилка і зрада Балкан. Очевидно, що такі події викликали серйозну політичну кризу в самій Північній Македонії, і тепер там знову піднімають голову проросійські сили.

Новим обличчям світової політики не бракує шарму і чарівних посмішок, але… є дефіцит далекоглядності і мудрості, та й вміння тримати позицію. Франція вже якось заблокувала отримання Україною та Грузією ПДЧ на саміті НАТО в Бухаресті. Результатом стала російська аґресія проти наших країн. В мене немає сумніву, що відмова в членстві в ЄС двом країнам призведе до загострення ситуації на Балканах і посилення там проросійських сил, які вкладають мільйони доларів, аби тримати цей регіон в зоні свого впливу.

Багато українських політиків намагалися наслідувати Макрону – його молодості, новизні, імпозантності, легкості. Краще б всі вони виховували в собі відповідальність і лідерство.

Що буде з європейською підтримкою України, коли пані Меркель залишить велику політику?

Ірина Геращенко, «Тверезий погляд»

ТАБЛИЦЯ ПРО ВИХІД З ПІДПІЛЛЯ

27 жовтня у храмі Преображення ГНІХ у Львові відзначили річницю повернення парохії до лона Вселенської Церкви. З цієї нагоди Архиєрейську Божественну Літургію звершив Митрополит Львівський Ігор у співслужінні із правлячим єпископом Чиказької єпархії Владикою Венедиктом і численним духовенством. Було здійснено Чин благословення та відкриття Меморіальної таблиці, присвяченої 30-тій річниці виходу УГКЦ із підпілля. Ця парохія була у числі перших, яка вийшла з підпілля. «Ця дошка свідчить про ті події, які пережила наша спільнота і ціла Церква», – розповів парох храму о. Ярослав Чухній, який був очевидцем, і як священник цієї парафії разом з вірними перейшов у лоно Вселенської Церкви. У коментарі священнослужитель поділився переживаннями тих часів: «Знаєте, я чоловік не дуже відважний, чи авантюрист. Далеко ні. Бог вибрав немічне для того, щоби посоромити величне. Так і сталося. В кінці-кінців може це навіть було неочікувано. Але люди поєдналися, цей дух єднання тривав понад півроку. Коли у церквах залишалися і оберігали святині». (Духовна велич Львова)

ПАРЛАМЕНТ НІМЕЧЧИНИ ЩОДО ГОЛОДОМОРУ

21 жовтня Комітет з петицій німецького Бундестагу розглянув петицію про визнання Голодомору 1932–1933 років актом геноциду. За результатами розгляду депутати прийшли до того, що уряд не готовий визнати цей факт на юридичному рівні, однак на політичному погодилися з фактом злочину. Депутати і далі будуть міркувати над цим питанням. Одна з ініціаторок збору підписів, українська активістка з Мюнхена Наталія Ткачук та професор історії Герхард Сімон розповіли, що про визнання вже заявили багато парламентаріїв. Вони також запевнили, що прагнення України про визнання Німеччиною Голодомору аж ніяк не пов'язане з бажанням отримати компенсацію, а є лише спробою вшанувати пам'ять жертв совєтського режиму. Ці аргументи не здалися переконливими для держсекретаря МЗС ФРН Міхаеля Рота. «Звичайно ж після цього [визнання] підуть позови щодо відшкодування… Визнання – не абстрактне вшанування пам'яті жертв, це передбачає відповідальність», – зазначив дипломат. Рот підкреслив, що політичне визнання і юридично-правове визнання – різні речі і нагадав, що політично уряд засудив Голодомор, але юридично це не може бути визнано геноцидом. Далі кожна фракція буде розглядати це питання. Якщо більшість буде "за", розгляд буде проходити на пленарному засіданні парламенту, однак на це може піти близько року. Вперше в історії парламент Німеччини почав докладно і предметно займатися питанням Голодомору. Яким буде результат, важко сказати. (Укрінформ)

КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА ПЕРЕБУВАЄ У ДУХОВНІЙ ОКУПАЦІЇ

Святиня українського народу – Києво-Печерська лавра, перебуває у тимчасовій духовній окупації. Проте рано чи пізно вона належатиме ПЦУ, поки сьогодні важко сказати, яким чином це відбудеться. Про це Предстоятель ПЦУ заявив у Нью-Йорку під час спілкування з представниками української діаспори. Він зауважив, що ще рік тому мало хто вірив, що Українська Церква отримає Томос. Проте це сталося. Так само, на його думку, Господь створить умови для об'єднання усіх православних українців. «Я, як Предстоятель, завжди свідчу, що православні українці повинні об'єднатися. Двері нашої Церкви – відкриті, але без примусу, все повинно відбуватися мирно, спокійно і добровільно. Основи повинні бути закладені на любові, а Господь створить відповідні умови…», – зазначив Митрополит Епіфаній. (SYLA NEWS)

ХРАМ У ВЕРХНІХ ТОРГАЯХ

20 жовтня у с. Верхні Торгаї Нижньосірогозького р-ну Херсонської обл. відбулася знаменна подія: владика Михайло Бубній, екзарх Одеський, освятив відновлений з руїн Господній храм, віддаючи його та новоутворену громаду під покров Божого Милосердя. Свого часу радянська влада перетворила цей храм на зерносховище, а відтак залишила напризволяще – без вікон, без дверей і без даху, обдертого, нагого і побитого, наче Спасителя на хресті. Завдяки владиці Броніславові Бернацькому, єпископові Одесько-Сімферопольської дієцезії РКЦ, котрий дозволив греко-католицькій громаді взяти під свою опіку старий закинутий костел, ми є свідками відродження Господньої святині у його новій красі. Це стало можливим завдяки працелюбному та ревному апостолові XXI ст. отцеві Петру Креніцькому, парохові храму Різдва Пресвятої Богородиці із м. Мелітополя, котрий не зміг більше дивитися на цю зневагу над Господнім домом, організував людей, знайшов добродіїв та жертводавців і за короткий час (всього за три роки), зумів підняти з руїн цю сакральну споруду. У своїй проповіді владика Михаїл підкреслив: «Сьогодні Боже Милосердя сходить на це село і його жителів, і починається новий союз із Господом». Під час Богослужіння преосвященний владика Михайло уділив дияконські свячення піддияконові Назарію Ланьку зі Львова, який відтепер служитиме на цих місійних південних теренах України в Одеському екзархаті. (Пресслужба Одеського екзархату)

СВЯТИЙ ДМИТРІЙ СОЛУНСЬКИЙ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

МУЧЕНИЦЬКА СМЕРТЬ І ПРОСЛАВА СВЯТОГО ДМИТРІЯ

Святий Дмитрій (Димитрій) жив у другій половині третього сторіччя у місті Солуні, по-грецьки – Тессалоніке, де його батько був високим цісарським достойником. Після смерті батька цісар Максиміліан зробив його солунським проконсулом. Святий Дмитрій від дитинства був вихований у християнській вірі. Хоча займав високу посаду, але свою віру явно визнавав та був апостолом своєї віри. За це цісар Максиміліан наказав вкинути його до в'язниці. Будучи в ув'язненні, святий Дмитрій благословив святого Нестора на боротьбу з цісарським непереможним гладіатором Лієм. Святий Нестор виступив проти Лія з хрестом у руках, переміг та вбив його. Цісар, довідавшись, що Дмитрій благословив Нестора на боротьбу з Лієм, послав своїх вояків, і вони прокололи тіло Дмитрія списами. Це було 306-го року. Пам'ять святого Нестора Східна Церква відзначає наступного дня після дня вшанування святого Дмитрія.

Геройську віру святого Дмитрія Господь Бог прославив не тільки різними чудами після його смерті, але також нетлінністю тіла та мироточивістю. Коли, через сто років після його смерті, відчинили гріб, то знайшли його тіло нетлінне, а його кості видавали пахуче миро, яке зціляло недужих.

КУЛЬТ СВЯТОГО ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДМИТРІЯ

Дар чудес, нетлінність тіла та мироточивість стають джерелом великого й широкого культу святого Дмитрія не тільки в Греції, але й по цілій Слов'янщині. До його гробу з року в рік з усіх сторін поспішають сотні й тисячі паломників. Він допомагає в кожній біді й потребі. Жовніри вибирають його за свого опікуна. У V столітті над його гробом побудовано величний храм. Як широко його культ охопив слов'янські землі, свідчить те, що тільки на Балканах є понад двісті церков, присвячених святому Дмитрієві.

Культ святого Дмитрія приходить з християнською вірою і на наші – українські землі. Про цей культ о. Андрій Трух (ЧСВВ) у книзі «Життя святих» пише: «У Русі-Україні святий мученик Дмитрій утішався великим почитанням. Почин до цього дала облога Царгорода нашим князем Олегом. Літописець Нестор згадує, що коли руські війська зломили грецьку силу, то "убояшася греци і рекоша: ність се Олег, но святий Дмитрій послан на ни от Бога". А пізніше, коли християнська віра поширилася між нашим народом, тоді князі, їх війська та усі вірні віддавали себе святому Дмитрієві в опіку» (Том IV, с. 106).

Князь Ізяслав Дмитрій Ярославич заснував у Києві приблизно в 1057 році монастир у честь святого Дмитрія. У 1197 році великий князь Всеволод Дмитрій Юрійович (†1212) отримав як дар зі Солуня дошку з труни і сорочку святого Дмитрія. Дошка видавала миро, яке лікувало хворих. У честь святого Дмитрія цей князь збудував на княжому дворі у Володимирі величний храм, де склав згадані мощі. На наших рідних землях було досить багато церков, присвячених святому Дмитрієві.

Празник святого Дмитрія належить до середніх свят. З цим празником пов'язана згадка про землетрус, який був у Царгороді 26 жовтня (8 листопада за новим стилем) 740 року. У богослуженні в день святого Дмитрія свята Церква пригадує нам його геройську віру та різні чесноти. Вона славить його як мужнього Христового воїна та ісповідника, як чудотворця, що лікує недуги душі й тіла та помагає в кожній потребі. «Мучениче страстотерпче, святий Дмитріє, – співаємо на стихирах вечірні, – ти чудами світиш світові, наче сонце. Тож святкуючи твою пам'ять, ми всі радіємо твоїми чудами…» А в п'ятій пісні канону утрені читаємо: «Ті, що з вірою щиро прибігають до твого храму, Дмитріє, скоро звільняються від недуг і душевних терпінь».

Він заступається за нас перед Богом: «Сьогодні побожно святкуємо празник Дмитрія страстотерпця, бо він безустанно молиться до Христа, щоб усім дати мир і милість», – каже сідален на утрені. «Маємо тебе, – сказано у стихирі на стиховні малої вечірні, – як дателя багатьох дарів. Господній угодниче, бо ти сповняєш просьби, що їх завжди маємо».

Святий Дмитрій не тільки чудотворець і заступник у небі, але й мироточець. «Дмитріє, – читаємо в першій пісні канона утрені, – ти створене джерело пахучого й щирого мира, омий моє серце від мерзоти пристрастей, і практикуванням чеснот зроби мене запахом Христовим, ум мій ублагородни, щоб оспівував твої божественні благодаті».

СВЯТИЙ ДМИТРІЙ – НАШ ВЗІРЕЦЬ І ЗАСТУПНИК

Головна мета святкування празників святих мучеників – розмірковувати над їхнім геройським визнаванням святої віри, ми повинні вчитися від них свою віру любити, її цінувати та мати мужність її визнавати. Визнавання віри, це одна з ознак доброго і практикуючого християнина. Такий християнин своєї віри ніколи не ховає, не стидається її, не перечить їй, нею не торгує, її не змінює, але визнає її словом, ділом і цілим своїм життям. Такої віри від кожного з нас вимагає сам Ісус Христос, який каже: «Отже, кожного, хто Мене визнає перед людьми, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я (Мт. 10,32).

Усе наше життя і кожний його акт повинен бути проповіддю нашої святої віри. «Визнавання віри, – каже святий Йоан Золотоустий, – діється не тільки устами, але й ділами. І коли їх нема, то ми наражаємо себе на небезпеку, що будемо покарані з тими, які свою віру заперечили».

У великих храмах, як правило, відбуваються дві служби: зранку, в сам день свята 8 листопада, та напередодні о 17–00 7 листопада. В суботу, яка передує святові Дмитрія Солунського, віруючі грецького обряду поминають своїх померлих родичів. Її називають Дмитрівська поминальна субота.

«Ближче до Бога»

ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ

19 листопада 1989 року тисяча людей зустрічала в «Борисполі» труни з тілами визначних українців-дисидентів. Про те, як це вдалося організувати, розповідає учасник події, сам колишній політзек Василь Овсієнко.

А проте://ми ще повернемось//бодай – //ногами вперед,//але: не мертві,// але: не переможені,//але: безсмертні. (В.Стус)

1989 року виникла думка перевезти на батьківщину тлінні останки померлих у неволі Василя Стуса, Юрія Литвина і Олекси Тихого. Родини вели тривалі пертрактації з владою, громадськість збирала гроші. Під кінець літа окреслилися конкретні терміни.

Згідно з «найгуманнішими в світі» радянськими законами, останки померлого в'язня не віддавали родині для поховання на батьківщині, доки не закінчиться термін ув'язнення. Отже, хто зі в'язнів вижив – той уже був удома, а хто помер, той залишався під арештом. Олекса Тихий – на кладовищі «Сєвєрноє» в Пермі, Юрій Литвин і Василь Стус – у селі Борисово, що поблизу села Кучино, під стовпчиками з номерами 7 і 9.

Вилетіли ми літаком до Пермі увечері 15 листопада 1989 року. Насправді нам допомагала тільки громадськість. Влада лише шкодила, щоб ми не встигли на зворотний рейс і не повернулися в суботу 18-го. Бо ж на неділю в Києві мали зібратися на похорон люди.

Передрімавши в пермському готелі на матрацах, кинутих на підлогу, приїхали ми за чотири години електричкою в Чусовой, обійшли всі потрібні установи, улаштувалися в готель. Усю апаратуру доводилося переносити на собі та возити місцевим транспортом. Дошкуляв холод.

Сніг ледве притрусив землю. Ґрунт замерз на сантиметрів 10. Стусова домовина виявилася на глибині в межах приблизно 100 – 140 см у сухій глині. До неї докопалися раніше. Середня з трьох дощок віка трохи проломлена. Литвинова – на глибині 150 – 180 см, у мокрій глині, доводилося вичерпувати воду з ями. Домовина оббита тканиною, яка була колись червоною. Ще доволі міцна. Сутеніло.

Першою близько 19-ї години вийняли Стусову домовину. Зняли віко. Тіло не накрите. Усе чорне: обличчя, зеківський одяг, подушка під головою, стружки в домовині. Тіло всохло, носовий хрящ запав, але нема сумніву, що це Стус. Треба зауважити, що ми мали такі сумніви. Дмитро (син поета) глянув і сказав: «Це тато». Стягнув шапочку з голови, закрив нею своє обличчя і скрушно відвернувся. Ефект чорноти підсилює темрява та штучне освітлення. Голова повернута трохи вліво.

Як перекласти тіло в цинкову домовину? Зламали бокову стінку з думкою пересунути його.

Продовження на 5 стор. ▼

ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

Пробуємо, але бачимо, що тіло розламається. Тоді накриваємо його міцною тканиною, щільно притискуємо і перекидаємо домовину. Кладемо тіло на дошки, накриваємо другим шматком тканини зі спини, беремо щільно руками обидва шматки і, як у мішку, кладемо вже в цинкову домовину. Працюємо в гумових рукавичках і марлевих пов'язках. Якогось особливого запаху не чути, тільки ніби цвіль.

Пам'ятаючи версію про можливе вбивство В. Стуса нарами по голові, я придивився, але не запримітив на ній ніяких пошкоджень. А Шовкошитний пізніше сказав, що бачив такі пошкодження. Та, власне, ця процедура відбувалася в такому напруженні, що нам було не до огляду. Поклали під голову «пропускну» від Церкви, хрестик, покрили тіло покривалом, поставили коло рук незапалені свічки, помолилися, попрощалися і закрили домовину віком.

Литвинова могила глибша. Коли піднімали домовину – з неї лилася вода (і нині чую той дзюркіт). Зняли віко – тіло покрите саваном. Мама Надія Антонівна Парубченко була на похороні, то казала, що їй навіть дозволили переодягти сина в цивільний одяг. Вона справила мінімальний обряд, тому ми не стали знімати покривало, тим паче, що все було мокре. Переклали тіло в цинкову домовину так само за допомогою двох шматків тканини, поставили свічки, помолилися і забили домовину цвяхами.

Виносили до дороги метрів двісті поміж могил з великою обережністю спочатку Василя, потім Юрія. Довершивши це, з якоюсь полегкістю взялися за порожні домовини. Склали їх, опустили в ями. Звичай велить укинути туди й вірьовки. Засипали, зробили горбочки, поправили могилу Ішхана Мкртчяна, що поміж Стусовою та Литвиновою. Познімали зі стовпців номери, відкололи від них собі скалок. Поставили свічки на всі одинадцять могил в'язнів, дві з яких оце спорожніли, і так відійшли.

Естонський політв'язень, член Української Гельсінкської групи Март Ніклус на могилі Василя Стуса, 12 травня 1989 р.

Ми вибралися з кладовища коло 23-ї, до готелю дісталися опівночі. Удалося зв'язатися з Києвом, сповістити про перебіг подій. Нам сказали, що похорон буде не на Лісовому, а на Байковому кладовищі – так під тиском громадськості постановив виконком Київради.

Вранці повезли домовини до Пермі в аеропорт. Ми приїхали в Перм електричкою вчасно, а Тихих нема. Сповіщаємо про це в Київ. Там нічого не знають. Нарешті за 20 хвилин до початку реєстрації пасажирів вони приїхали. Змучені, тягнуть мармурову плиту з батькового надгробка. Слава Богу…

Володимир та Микола розповідають, що з великими труднощами їм удалося 17-го пообіді домогтися дозволу на ексгумацію тіла батька, який був похований на кладовищі «Сєвєрноє» в Пермі, та на виготовлення домовини і ящика. Ми сповістили в Київ, що все гаразд, вилітаємо.

Вилетіли з Пермі о 20-й годині, прибули в Бориспіль о 20:30. Дорогоцінний багаж видали нам через годину – його чекало близько тисячі душ…

…Виїхала машина з опущеними бортами, на ній домовини. Злетіла Валентина і впала на гріб мужа. Михайло Горинь сказав слово про мучеників, подякував нам поіменно за тяжкий труд. Корогви, свічки, молебень, високі голоси відчайно б'ються у нічне небо, гуркочуть літаки. Висока печальна урочистість.

До Свято-Покровської церкви на Подолі я приїхав наступного дня, 19 листопада, вранці. Велелюддя. Це та сама церква, в якій на Покрову 1984 року відспівували Валерія Марченка. Як сплітаються наші дороги…

Коли винесли домовини, то поклонилися тричі Божому Храмові, обійшли його – я протиснувся до Литвинового автобуса, щоб утішити його маму та сина. Братися нести гріб уже не було сили.

Похорон описаний у пресі й без мене. Скажу лише, що і я дотиснувся до мікрофона і коротко – не можна зволікати з похороном до заходу сонця – нагадав, що ми ховаємо сьогодні трьох «особливо небезпечних державних злочинців – особливо небезпечних рецидивістів».

Олекса Тихий був засуджений загалом на 22 роки – відсидів 14, Юрій Литвин прожив усього 49 років, а засуджений був на 43, відбув 22. Василь Стус зі своїх сорока семи з половиною років був невільником 12, засуджений був на 23. За що? За Слово правди.

Василь Овсієнко,
філолог, громадський діяч,
політв'язень (1973–1988),
історик дисидентського руху.
Подано за «Історичною правдою»

Думи мої...

ДЕ ТІ ЛЮДИ?

Найстрашніші вимушені мандрівки я спостерігав після Другої світової війни в наших галицьких землях. Серед лютих зим вривалися на обійстя ординці в кирзяках і кашкетах з п'ятикутними зірками й забирали людей в ясир. На збирання давали щонайбільше годину – за той час бранці не мали навіть часу прийти до тями; жінок, дідів, бабусь, дітей заштовхували бузувіри на сани, а коли лаштована валка вирушала у напрямі районного центру – на кожних санях енкаведист з автоматом напереваги, а на передку сільський фірман, що його забрали у форшпани: свій своїх везе в ясир, до такого не примушували ні монголи, ні турки, ні кримські татари, – й лунала команда «впєрьод», моторошний плач, не плач, а виття, так кричить смертельно зранений звір, злітав у морозно свинцеве піднебесся і там ціпенів, хрустів, ламався і падав на сніги. Ті зрозпачені голоси ще й нині розмерзаються, і скиглять, і бринять, і плачуть – те голосіння завжди буде в мені, звучатиме вічно в душі ще й через те, що невольничі плачі закодувалися в генетичній пам'яті мого народу, по якому прокотилася орда століть.

Де ті люди нині – не всі ж загинули в снігах. Чому їх так мало повернулося на рідну землю, чому ослаб для них її магніт? Чей поверталися протягом тисячоліть гебреї в обітований – пісний, безводний і зовсім не подібний до раю край, й кримські татари покинули обжиті місця в Середній Азії й живуть нині в наметах – принижені, цьковані, але ж дома. Чому наших людей так міцно прив'язує чужина – може, причиною цього є закладений у генах українців інстинкт осілості й відсутність інстинкту кочового? […]

У Приморському краю я побував в українських селах Полтавка і Київ. Селяни, які розмовляли зі мною чистою українською мовою, посміювались, коли я їх називав українцями: «Та йдіть, що це ви таке кажете, які ж ми українці, ми ж хохли-и-и!» Отаке каліцтво.

Роман Іваничук,
з книги «Дороги вольні і невольні»,
в-во «ФОЛІО» 2016 р.

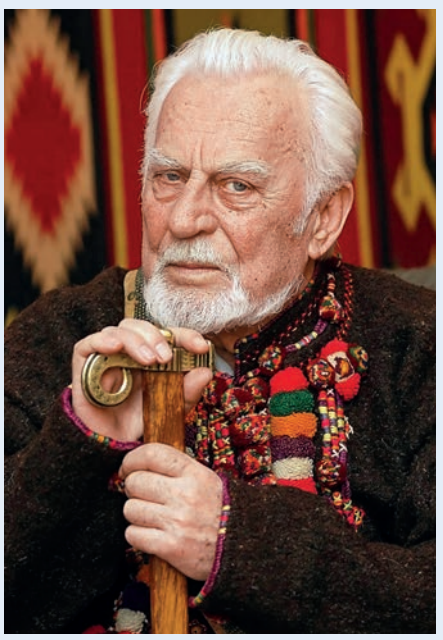

КИЇВСЬКИЙ ПАТРІЯРХАТ

Петро Могила, фрагмент фрески в церкві Спаса на Берестові у Києві

Після смерти митрополита Йосифа IV Рутського Києво-галицьку митрополію перейняв єпископ-помічник із правом наслідства, турово-пинський єпископ Рафаїл Корсак (1637–1641), син білоруського шляхетського роду. Рафаїл, спершу прихильник Кальвіна, (народжений приблизно 1600 р.) згодом вступив до Василіян, освіту набув в Західній Европі, в Брунсберґу, Празі і Римі, був одним з найближчих співробітників митрополита Йосифа IV.

Вже 1 березня 1637 р. виходить письмо до кардинала префекта Конґреґації оборони віри з проханням затвердити єпископа помічника Рафаїла Корсака митрополитом Києва, Галича й цілої Руси. Це письмо підписали: Йосиф Баковецький, єпископ володимирсько-берестейський, Єремія Почаповський, єпископ луцько-острозький, Антін Селєва, архиєпископ полоцький, Лев Кревза Ревуцький, архиєпископ смоленський, Методій Терлецький, єпископ холмсько-белзький, Атанасій Крупецький, єпископ перемиський, Пахомій Война Оранський, архимандрит Жидачинський, єпископ-номінат турово-пинський, Павло Овлучинський, архимандрит кобринський, єпископ-номінат самбірський і єпископ-помічник перемиський.

Митрополит Йосиф IV покинув свою митрополію в розгарі боротьби, серед якої дві найважливіші справи притягали увагу: канонізація архиєпископа Йосафата Кунцевича й думка створити в Києві самостійний католицький патріярхат. Обидвома цими справами піклувався митрополит Йосиф IV, який дуже хотів бачити архиєпископа Йосафата проголошеного блаженним. На жаль, канонічний процес протягнувся довго, так що, хоч почався зараз же в рік після мученицької смерти св. Йосафата, щойно в 1643 р. проголошено архиєпископа Йосафата блаженним, а в 1867 році Святим Вселенської Католицької Церкви.

Щоб приспішити канонізаційний процес св. Йосафата і рівночасно порушити другу справу, київського патріярхату в Римі, київський митрополит Рафаїл Корсак виїжджає уже 1639 року до Риму, але тут два роки пізніше захоплює його смерть, його похоронено в українській церкві святих Сергія і Вакха в Римі.

Думка створення самостійного київського патріярхату виринула ще за життя митрополита Йосифа IV, який і був її гарячим прихильником. І може б ця думка і здійснилася була, якби не політичне підложжя, що його надав цій справі король Володислав IV, бачачи, що відомі «пакта конвента» з 1632 р. не тільки не злагіднили положення між католиками й некатоликами, а викликали просто релігійну війну. Не без слушности бачив король, що може єдиним помостом між Римом і Україною буде київський патріярхат, який урешті раз назавжди відлучить Україну від Царгороду й Москви та її Церкву зробить самостійною на зразок московського патіярхату.

З такими думками звертається король Володислав IV у письмі з 1 вересня 1636 р. до католицької і некатолицької української шляхти у Вільні. Думка його була і в одному й другому таборі прийнята незвичайно прихильно, головно серед шляхти-самостійників, що як виказав історик В'ячеслав Липинський, згодом у повстанні Хмельницького грала вирішальну ролю. І знову тут треба ствердити те, що характеристичне для усіх періодів історії Церкви на Україні: не догми й не канони грали вирішальну ролю, а прив'язання до «грецької віри», до свого рідного обряду.

Думкою про патріярхат в Україні захопилися в першу чергу нез'єдинені, як єпископ Атанасій князь Пузина, сенатор Адам Кисіль, чернігівський каштелян, митрополит Петро Могила й ціла низка української шляхти, православної і католицької. Не має сумніву, що нез'єдинені бажали мати православного патріярха, а знову ж католики сподівалися патріярхом мати українця католика. Врешті король дивився на патріярхат очима політика: з хвилиною створення патріярхату «грецької віри» (незалежного чи «замиреного», як це називав Могила, з Римом, чи ні), Польща була б єдиною католицькою державою, що завжди маючи амбіції репрезентування Риму на Сході Європи, мала б патріярхат Східньої Церкви. З політичного боку був би це удар по московському патріархаті бо **1)** раз назавжди перервалися б зв'язки між «єдиновірієм» православної Москви і православної України; **2)** раз назавжди були б пірвані зв'язки між Царгородом і Києвом, в яких то зв'язках Царгород грав часто подвійну ролю; **3)** що найважливіше, київський патріярхат відтяжив би Польщу від католицько-православних непорозумінь українців і було б нове джерело нових імперіалістичних планів польської держави на Сході Европи.

Іван Брезвин, «Йосиф Велями́н-Рутський»

Українські католицькі кола, хоч не виступали проти, але знаючи вже з практики католицизм Польщі, ставилися з резервою. З цією ж резервою ставилась (уже добре поінформована, як листуванням митрополита Йосифа IV так і особистими інформаціями митрополита Рафаїла) до київського патріархату Апостольська Столиця. Врешті політичний підхід до здійснення цієї ідеї, а саме скликання всеукраїнського церковного синоду, на якому спільно засідали б і вирішували релігійно-політичні справи й католики й некатолики, що противилось канонічному праву, до певної міри насторожило Апостольську Столицю, яка зовсім справедливо в тому випадку покликувалась на Фльорентійський Собор. Зі звітів нунціїв М. Фільонарді (1635–1643) й Дж. Торреса (1645–1652) знаємо, що Апостольська Столиця виразно розділювала дві сторінки однієї і цієї самої справи: політичну й церковну, і вимагала, щоб політичну сторінку створення київського патріярхату відділити від церковної, вирішуючи ці справи поза синодом.

Тому, хоч і йдучи назустріч ідеї створення патріярхату в Києві, папа Урбан VIII у своїх письмах з дня 3 листопада 1643 року до Адама Кисіля і Петра Могили просить їх вислати своїх представників-ченців до нього, бо ця справа вимагає основніших переговорів, вітаючи рівночасно їхній почин нав'язання взаємин з Апостольською Столицею. Між тим наслідником митрополита Рафаїла стає архиєпископ полоцький, білорусин з роду, Антін Селява (1642–1655), який теж включається в реалізування ідеї патріярхату, але на час його владицтва припадають найважчі часи для унії: повстання Богдана Хмельницького.

Король Володислав IV висилає до Апостольської Столиці свого посла, ченця Чину Капуцинів Валеріяна, що їде зі широкими повновластями для розмов, в який спосіб і на яких основах може прийти до загальної унії з Римом. Для тієї цілі в Римі 16 березня 1645 р. під головуванням кардинала Барберіні відбувається засідання, на якому устійнюється, що **1)** змагання до загальної унії всіма силами піддержувати й короля до цього накликувати; **2)** в догматичній ділянці основуватися на рішеннях Фльорентійської Унії; **3)** форму унії передбачається згідно з рішенням папи Климента VIII, тобто митрополита затверджує Апостольська Столиця, а митрополит сам має право висвячувати єпископів; **4)** щодо синоду, що його мав би скликувати нез'єдинений митрополит, залишити йому вільну волю і в цій справі має вказівки нунцій Фільонарді; **5)** нунцій, поки вирішить щось в цій справі, мусить засягнути ради митрополита Антона Селяви й холмського єпископа Методія Терлецького.

Між тим і нєз'єдинені українці пересилають до Апостольської Столиці свій проект «замирення» Києва з Римом. Анонімний цей проект під назвою «Думка одного польського шляхтича грецької релігії» з 1645 р. зберігається в архіві Свящ. Конґреґації для Поширення Віри в Римі і, як нові досліди ствердили, автором його був митрополит Петро Могила.

Продовження на 7 стор. ▼

КИЇВСЬКИЙ ПАТРІЯРХАТ

▼ Продовження. Початок на 6 стор.

Проєкт цей складається з двох частин, які не тільки, мабуть всеціло, віддзеркалюють погляди й настрої тодішньої української нез'єдиненої ієрархії, але вони давали теж речеву основу до переговорів у справі київського патріярхату.

Перша частина цього проєкту є присвячена критиці Берестейської Унії. У творців Берестейської Унії, на думку автора, не було чистих інтенцій, бо вони не брали до уваги шляхти, як провідної верстви, і Унія не відповідала самій ідеї правдивого з'єднання, бо, врешті, була вона «unio», а не «unitas».

У другій частині проєкту автор передбачає, що прийде до злуки, якщо буде усунена безінтересовність особиста керманичів, якщо представники провідної верстви візьмуть активну участь у спільній конференції, скликаній урядом (без згадки про унію) і коли це буде правдива злука, а не абсорбція.

Автор стоїть на становищі, що основною причиною розходження, як колись у греків, так тепер і в українців, є примат Римського Архиєрея, бо всі інші питання, аж до питання про походження Св. Духа, освічені українці розуміють правильно. І тому митрополит Могила пропонує: те, що було в минулому, хай залишиться, що прийшло згодом, треба усунути. А в давнину, «на святому початку», всі загально признавали примат наслідника Апостола Петра як Намісника Христового. І тому хай це залишиться. Але надвлади латинського обряду над грецьким не було й це треба усунути.

Тому, на думку митрополита Петра Могили, для Української Церкви є один шлях до порозуміння: визнати примат Римського Архиєрея, так як це було колись у минулому, і як це є в Символі Віри і у св. Літургії, але й не зривати з царгородським патріярхом. Себто: київського митрополита ставить собор українських єпископів і він не звертатиметься по затвердження ні до Риму, ні до Царгороду. Митрополит зложить ісповідь одности віри й визнання примату, проголосить це публічно й заприсягне на соборі, і єпископи зроблять це саме перед ним. Все інше залишається без змін.

Проєкт митрополита Могили був сприятливий для обидвох сторін і Апостольська Столиця доручила нунцієві Торресові вести переговори. Але поки до цього дійшло, митрополит Могила помер і з його смертю припинилася і справа київського патріярхату, бо другого, такої міри, кандидата на патріярший київський престол, як Могила, вже не було.

Д-р Григор Лужницький, календар «Світла»

ГОЛОДІВКА (3)

(грудень 1989 – вересень 1990)

Акція біля будинку ІТАР-ТАРС в Москві. Священник в центрі – отець Михайло Низькогус, парох с. Стара Сіль Старосамбірського р-ну; біля нього ліворуч п. Люба Демус; поруч ззаду виглядає у синій шапочці Ярослава Людкевич; за ними у монашій одежі сестра Олімпія; праворуч від отця Низькогуса стоїть Іван Бойчук з Косівщини; на фоні колон будинку за жінкою в білій хустці стоїть Віктор Гуменюк

25-го травня розпочинає працю з'їзд народних депутатів. Приїжджають яворівці з о. Зеленюхом і перед самим готелем «Росія», де розквартирована більшість депутатів, розпочинаємо молебень.

На Арбаті міліція ставиться до нас толерантно, але перед готелем наші справи значно гірші. Всевладарюючі міліцейські посіпаки намагаються прогнати нас з площі. Однак пікет вперто продовжує стояти і молитися, збираючи біля себе значне число зацікавлених. На нас спрямовані об'єктиви відеокамер, численні фотоапарати.

Під кінець тижня спецвідділ силовиків знову намагається прогнати нас, застосовуючи фізичну силу. В хід ідуть гумові кийки, стусани, декількох чоловіків заштовхують у міліцейський фургон. Літню Надію Добуш молодий переодягнений спецназівець звалює з ніг, жінка падає, розбиває до крові коліна. Іншу пікетуючу, Оксану Гумен, кидають на землю і волочать за ноги, з наміром теж запроторити в машину. Натовп не залишається байдужим і Оксану відбивають. Москвичі обурені, дехто подає свої дані для позову в суд. От тобі і перебудувалися: «Вот тєбє, бабушка, і Юрєв дєнь».

Через декілька годин пікетувальників відпускають і наша праця продовжується. Перебуваємо на ногах по 16–18 годин на добу. Ранками вперто стоїмо біля готелю. Від полудня до вечора – на Арбаті. Опісля для своєї агітації використовуємо передвиборні мітинги, переважно на просторому стадіоні в Лужніках.

Не зважаючи на виснаження, ніхто не нарікає, хоча у багатьох ноги розпухли так, що доводиться ходити в домашніх капцях. «Ми для того і приїхали, щоб помучитись за нашу Церкву, знали, на що йдемо, тільки б від цього користь була!» – простосердечно відповідають.

Хмара намагається використати всі можливості, щоб надати акції якнайбільший резонанс. Звертається до представників різних держав, до міжнародних установ з проханням вплинути на позитивне вирішення нашої проблеми радянським урядом. Анатолій Доценко майже кожний день передає в ефір повідомлення про нашу акцію. Найзичливішим до нас українським депутатам Ростиславу Братуню, Юрію Сорочику не вдається на з'їзді дорватися до трибуни, а на депутатський запит відповіді не отримано… Використовуємо московські мітинги. Вручаємо заяви і звернення у справі Церкви найбільш впливовим депутатам – покійному вже тепер Андрію Сахарову, Борису Єльцину, Алесю Адамовичу, Тетяні Заславській. Вони часті гості міських мітингів.

Кореспонденти неформальної преси продовжують виявляти серйозну зацікавленість нашим питанням. А в червні нашу акцію підтримують численні українські громади за кордоном: в Чикаго, Мюнхені, Відні. Іноземна преса переповнена інформацією про голодівку українських греко-католиків. Зате московський уряд з РПЦ-ієрархами воліє відмовчуватись. Ніхто з них нас «не чує, не бачить». Чує зате простий люд та сприймає нас дуже тепло. Кожноденно приходять вже як старі, добрі знайомі. Допомагають дискутувати, співчувають, дехто виявляє бажання прийняти наш обряд.

— Чому, – питаємо, – адже ваша Церква не переслідується? — Власне тому, – звучить відповідь, – якщо ваша Церква піддається гонінню, значить вона дійсно справжня, справедлива, Христова.

Як сумно жити в державі, де еталоном порядності є заборона урядом тієї чи іншої організації, чи й думки…

Московське літо вирішило нас втішити. Почалися спекотливі дні. Доводиться обливатися холодною водою, в роті пересихає. Дехто змушений підтримувати сили серцевими засобами. Проте скарг, як і перше, не чути. Тепер маємо постійну охорону в особі наглядачів з КҐБ, які навіть не приховують своєї функції. Стоять, прислуховуються, інколи вступають в розмову.

В ході бесіди один із них кидає Хмарі репліку: «Якщо б ви відмовились від Шептицького, вам було б легше добитись своєї мети». З острахом, здається цілу вічність, чекаю на відповідь. З глибини пам'яті випливає маєстатична постать Митрополита з піднятою для благословення рукою. Постать людини, яка ще за життя знехтувала всіма земними благами, так легко йому, багатому аристократові, доступними, присвятила все своє життя служінню покривдженого недоброзичливими сусідами народу. Сміливо мав би отримати сан святого! «Ніколи!» – з притиском відрубає пан Степан. Полегшено зітхаю. Добродію Хмара! Ви сьогодні захистилися на ступінь безкомпромісного громадянина, палкого патріота України!

Мітинги Москви збирають доволі показне число людей. Хоча для багатомільйонного міста ця цифра мізерна. Суспільство ще сонне, байдуже. На шляху до демократії робить тільки перші несміливі кроки. *(далі буде)*

Ярослава Людкевич (каралася в совєтських концтаборах в роках 1949–1956, на засланні з 1956 по 1966 р.)

ЖЕРТВ ТЕРОРУ ВЛАДИ СРСР ПЕРЕПОХОВАЛИ ЧЕРЕЗ 78 РОКІВ ПІСЛЯ ВБИВСТВА

8 жовтня у м. Дубно перепоховані 29 людських останків, які були жорстоко вбиті на території міської тюрми 24–25 червня 1941 року енкаведистами, перед приходом німецьких військ. Майже 80 років рідні жертв тоталітарного сталінського режиму чекали на день, коли їхніх рідних поховають.

Поховання 29 жертв совєтського режиму 1941 року. Дубно, Рівненщина, 8 жовтня 2019 року

29 білих домовин були складені у формі хреста. Чин поховання відправили представники ПЦУ, УГКЦ та Римо-Католицької Церкви, духовенства від УПЦ (Московського патріархату) не було, як і жодного чиновника обласної влади Рівненщини.

Олег Поровчук чекав на цю подію десятиліттями. Адже у Дубненській тюрмі був жорстоко вбитий його тато, якого у квітні 1941 року в 28-річному віці арештували, як і брата батька – Антона, а також дідуся по маминій родині. «Третій брат зумів втекти і не був арештований за український націоналізм, за діяльність в ОУН. Тато і його брат сиділи у різних корпусах. У будівлі тюрми, де був тато, всіх розстріляли. Антон й інші в'язні, почувши постріли, відірвали батареї, відкрили двері і почали втікати, в болота, у бік Рівного. Охорона спохопилась і почала стріляти, дехто у болоті загинув, але дядько залишився живий.

Дідусева родина з Дубного, яка мешкала поблизу тюрми, повідомила, що коїться і що совєти втекли. Дідусь поїхав по тіло тата, побачив – і втратив свідомість. Мама розповідала, що у тата були перебиті ноги, нижче пояса кульові поранення. Мою маму довго викликали на допити, але вона, згодом, змінила прізвище і все затихло. Мені було півроку, коли тата вбили», – розповідає Олег Поровчук.

Він сподівався, що у перші роки Незалежності будуть відшукані і поховані всі жертви сталінського режиму, яких вбито у Дубненській тюрмі в червні 1941 року. Адже у радянський час влада нав'язувала брехливу вигадку, що нібито німці вбили ув'язнених. «Сталінський терор забрав життя у багатьох невинних людей. Німці, викопавши могилу у дворі тюрми, їх поховали. Це перепоховання лише невелика частина жертв», – наголошує Олег Поровчук.

НАЙМОЛОДШОМУ ВБИТОМУ БУЛО 17 РОКІВ

У травні-червні цього року представники меморіально-пошукового центру «Доля» на подвір'ї Дубненської тюрми, в одній із виритих ям, знайшли 29 людських останків, з них 7 – жінок. Найстаршій жертві було 57 років, наймолодшій – 17. Згідно з дослідженнями, люди у камерах сиділи, бо приміщення були переповнені і бракувало ліжок. «Закатованих у 1941 році було більше, але у радянський період у місці, де могли бути закатовані люди у тюрмі в Дубно, проклали комунікації і збудували приміщення. Чому виявили лише 29 останків, бо решта були під будівлею поховані, або вивезені під час робіт чи будівництва», – говорить Святослав Шеремета, директор пошуково-меморіального центру «Доля».

27 червня 1941 року на території в'язниці німецькі офіцери і солдати побачили місцевих жителів, які шукали своїх рідних. Любов Савран із Дубна розповіла Радіо Свобода, що до них додому приходив чоловік, який втік із в'язниці. «Я у Млинівському районі жила. Чоловік називався Степан Гордійчук. Він втік і все розповів, як їх били, їсти не давали, як вони сиділи, бо ліжок бракувало. Він такий був худий… Сьогодні такий день, де наші дубівчани мали всі прийти і вшанувати невинно вбитих людей. Ми б мали їх провести по Божому, щоб нас було багато. Люди були кинуті в ями і стільки років їх не ховали», – каже Любов Савран.

Масові розстріли у тюрмах на теренах Західної України енкаведисти здійснювали 22–25 червня 1941 року. За інформацією Українського інституту національної пам'яті, перед приходом німецьких військ совєти убили близько 22 тисяч людей, переважно національно свідомих українців. Цей злочин вчинили, згідно з директивою народного комісара Держбезпеки СРСР Меркулова № 2445-М від 23 червня 1941 року, згідно з якою складались списки людей, які перебували у в'язницях на теренах Західної України, яких мали знищити у зв'язку з початком війни з Німеччиною.

Галина Терещук, Радіо Свобода

ХТ

УСІ БОЇ У 2014 РОЦІ ВЕЛА РОСІЙСЬКА АРМІЯ

Колишній політув'язнений український режисер Олег Сенцов розповів, як спілкувався в тюрмі з бойовиками «ДНР» і бійцем Головного управління Генерального штабу Росії. Ті зізнавалися йому, що у 2014 році всі бої проти української армії вели збройні сили РФ. Підготовку до захоплення Криму теж здійснювали виключно російські військові.

Майор запасу Ігор Подолян на час подій в Іловайську очолював автомобільну службу у 160-й зенітно-ракетній бригаді. С-на: Сергій Нужненко, Радіо Свобода

«З ҐРУшником ми зустрілися в Ростовському суді, засідання у його справі йшло паралельно з моїм. Він брав участь у захопленні Криму, був під Іловайськом, стріляв у моїх побратимів. Ненависті я до нього не відчував. Як смерть зрівнює, так і в'язниця. Мені було цікаво дізнатися у нього, що ж там було? Я був вражений, що ще 24 лютого [2014 року], за три дні до захоплення будівель [Верховної ради і Ради міністрів Криму], вони перевезли з Новоросійська до Севастополя військові катери. Оперативний план захоплення Криму з'явився за кілька днів. І друге – під Іловайськом, він говорив, усі основні речі робили вони, з ополченцями не контактували. Усі основні бої 2014 року, які завдали шкоди українській армії, вела російська армія. Я побачив чоловіка, який прямо про це говорив. Йому не було сенсу брехати, тому що він сідав у в'язницю», – заявив Сенцов.

Він розповів, що цей ҐРУшник сів за вбивство поліцейського. Ще з двома бойовиками він спілкувався вже під час етапування до місця позбавлення волі. «Один воював за гроші, зовсім неврівноважений був – то вішався, то вскривався. А інший був домашнім хлопчиком, такий комсомолець, 21–22 роки […]. Я запитав його: "2014 рік, бої, регулярна армія. Як ви могли протистояти?". "А чого, у нас всього було більше: танків більше, «Градів» більше, більше артилерії. Звичайно, нас не могли перемогти". Звідки все це? Він розумів […]. Ненависті до нього я не відчував. Таке гусеня, що, бити його за це?» – сказав Сенцов.

За його словами, те, що він чув у в'язниці від співрозмовників, дало чітке розуміння того, що якби Росія не втрутилася і не ввела в Україну війська напряму, то «до осені 2014 року "ДНР" вже б забували».

Костя Андрейковець, «theБабель», «Новая Ґазєта»

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС
CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie fur katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100 Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetskyy
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF 1 M 0 5